

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра психології

Методичні вказівки
для самостійної роботи з курсу

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПСИХОЛОГІЇ

для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання

УДК 159.9:001.891(07)

М 54

Укладач:

Стоцький Я. В. – проф., д-р. іст. наук, професор кафедри
психології ТНТУ ім. Івана Пулюя.

Рецензенти:

Вишньовський В. В. – доц., канд. психол. наук,
завідувач кафедри психології ТНТУ ім. Івана Пулюя.

Періг І. М. – доц., канд. психол. наук, доцент кафедри
психології ТНТУ ім. Івана Пулюя.

Методичний посібник розглянуто й затверджено на засіданні кафедри психології
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.
Протокол № 5 від 12.11.2024 р.

Схвалено та рекомендовано до друку на засіданні науково-методичної комісії факультету
економіки та менеджменту
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.
Протокол № 5 від 29.11. 2024 р.

М 54 Методичні вказівки для самостійної роботи з курсу «Методологія та організація
наукових досліджень з психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх
форм навчання / укладач : Стоцький Я. В. Тернопіль : ТНТУ, 2025. – 40 с.

Методичні вказівки для самостійної роботи з курсу «Методологія та організація наукових
досліджень з психології» розроблено відповідно до навчального плану підготовки фахівців
освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 053 «Психологія».

УДК 159.9:001.891(07)

\

© Стоцький Я. В. 2025
© Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя 2025

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

Зростання вимог до професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів потребує більш активного залучення студентів до науково-дослідної роботи (НДР). Успішне володіння бакалаврами, спеціалістами та магістрами навичками дослідження і творчої роботи допомагає їм порівняно легко включитися в професійну діяльність, переводити наукові знання в площину практичного використання. У зв'язку з цим до навчальних планів більшості вищих навчальних закладів України включено навчальні дисципліни з основ науково-дослідної діяльності. Науково-дослідна діяльність – це інтелектуальна праця, спрямована на здобуття знань, умінь і навичок.

НДР студента в навчальному процесі охоплює два етапи: підготовчий та основний. Вони відрізняються за формою і змістом, але переслідують одну й ту саму мету – залучення студентів до самостійної творчої роботи, розвиток у них практичних умінь і навичок впродовж усіх курсів навчання.

Дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень з психології» є головною організаційною складовою НДР студента. Важливе значення цього курсу в системі навчання у ВНЗ полягає у можливості проведення цілісного методологічного аналізу щодо розуміння сутності тих явищ, які складають основний навчальний матеріал за фахом. Це істотно наближає методологію до практичної сторони навчального процесу.

Практика показує, що наукова праця підвищує інтерес до вивчення загальних і спеціальних дисциплін за обраною спеціальністю, сприяє формуванню теоретичних і практичних навичок, необхідних фахівцю-досліднику, розширює науковий кругозір і здібності до проведення методологічного аналізу і критичного розуміння досягнень сучасної науки.

Метою вивчення курсу є формування у студентів спеціальності 053 «Психологія» знань та практичних навичок дослідної роботи в галузі психології, необхідних для успішного виконання відповідних функціональних обов'язків у процесі майбутньої професійної діяльності.

Основне завдання курсу – ознайомити студентів з метою, змістом, організацією та методами науково-дослідної роботи.

У процесі вивчення курсу студент має набутися такі вміння і навички:

- ✓ вибирати напрямок НДР у рамках професійної діяльності;
- ✓ оцінювати актуальність намічених досліджень, їх зв'язок із сучасною інформаційною політикою нашої країни;
- ✓ формулювати мету і завдання дослідження;
- ✓ визначати об'єкт і предмет дослідження;
- ✓ формувати програму і план проведення досліджень, розробляти методику досліджень відповідно до вибраної теми;
- ✓ здійснювати аналітичний огляд джерел наукової інформації за обраною тематикою НДР;
- ✓ складати й оформляти реферати, статті, звіти про науково-дослідну роботу та рецензії на них.

Для досягнення поставлених завдань паралельно з лекційним курсом проводяться практичні заняття, індивідуальні заняття, які дають змогу закріпити теоретичні знання, сформулювати вміння і навички проведення наукових досліджень. У зв'язку з великим обсягом матеріалу та обмеженістю часу, виділеного для практичних занять, окремі питання виносяться насамостійне опрацювання. Форма підсумкового контролю – залік.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота 1

Тема: Наука як сфера людської діяльності

План

1. Наука та її функції і ознаки.
2. Наукознавство та його основні завдання.
3. Основні наукові поняття.
4. Етапи історії, класифікація науки, її мета, підходи, поділ.
5. Методологія психології та етапи її розвитку.

Методичні вказівки

Необхідно ширше розкрити поняття «наука» та такі її соціальні функції як: культурно-світоглядна, безпосередньо виробнича сила та соціальна сила. Охарактеризувати на вільно вибраному прикладі ознаки науки. Висвітлити, що таке наукознавство та його основні завдання. Дати визначення таким науковим поняттям як: наукова ідея, гіпотеза, закон, судження, умовивід, наукова концепція, концептуальність, принцип, науковий факт, наукова діяльність, науковий результат та його основні види, суб'єкти наукової діяльності тощо.

Уміти, спираючись на історичні факти, проаналізувати етапи класифікації наук, їхні відмінності та процеси переходу, основні принципи концепцій класифікації наук. Загалом, класифікація наук – це система супідрядних понять у будь-якій області знання і людської діяльності, система, яка використовується як засіб для встановлення зв'язків і точного орієнтування у всій багатобарвності сформованих понять і відповідних до них груп (класів) об'єктів. Звідси, мета класифікації наук полягає у розкритті взаємних зв'язків між науками на основі визначених принципів і вираження цих зв'язків у вигляді логічно аргументованого розташування, угруповання сукупності наук в єдину систему знань і графічного зображення структури взаємозв'язків між ними в різній формі, у тому числі й у вигляді схем, таблиць, діаграм. Необхідно вміти обґрунтувати методологічний, гносеологічний і логічний підходи, які застосовують для вирішення проблеми класифікації наук. У загальному

контексті науки, за характером своєї спрямованості й безпосереднього відношення до суспільної практики, поділяються на фундаментальні та прикладні, виходячи із цього, потрібно вміти охарактеризувати такий поділ, навести приклади наук, які відносяться до цих груп. Попри це, існує загальна класифікація сучасних наук із відповідними підрозділами, тому її також необхідно розкрити та визначити і пояснити місце психології у ній. У контексті методології психології необхідно широко проаналізувати її дефініцію у порівнянні із загальним поняттям «методологія». Засвоїти відмінності у процесі розвитку психології від класичної, некласичної до постнекласичної із акцентацією на методологічний контекст цих етапів генезису психології.

Самостійна робота 2

Тема: Основні принципи психологічної науки для її методології та організації досліджень

План

1. Детермінізм: його принципи і види.
2. Принципи відображення, єдності психіки та її діяльності, розвитку психіки і системно-структурний принцип.
3. Другорядні принципи у методології психологічних досліджень.
4. Особливості полярних принципів у психології.

Методичні вказівки

У модерній науковій психології реально визначити певні позиції щодо законів у психології в процесі наукового дослідження, тому студентам необхідно засвоїти ці позиції, щоб дослідження було об'єктивним, цілісним та з конкретним прогнозуванням. Бо закони розкривають об'єктивні, стійкі, істотні зв'язки між явищами дійсності і їх сукупність становить зміст науки, дає можливість формулювати нові проблеми та здійснювати прогнози подальшого розвитку. Звідси, завдання психології полягає в тому, щоб, користуючись об'єктивними методами, розкрити об'єктивні закони, яким підпорядковується психіка. Закони належать до різних рівнів психічного та розкривають його різні виміри, а тому необхідно студентам засвоїти їхні основні групи, пам'ятаючи, що закони кожної

групи виявляють істотні стійкі зв'язки, у процесі дослідження, тільки в певній площині та не можуть бути універсальними, бо мають певні умови і межі дій. Таким чином, методологія психологічного дослідження тому й визначена сучасним станом і зв'язками психології з іншими науками: філософією, соціологією, фізіологією та іншими, які надають своєрідності системі методів та результатам психологічного дослідження і його організації.

Психіка є складним явищем і її пізнання залежить від підходу дослідника, який (підхід) визначається як принцип. У процесі розвитку психології були закладені її методологічні основи, тобто основні принципи: детермінізм, відображення, єдність психіки та її діяльності, розвиток психіки, системно-структурний принцип. Тому студентам необхідно детально вивчити ці принципи, їхню характеристику та особливості, а також ще й вияснити у цьому ж контексті й другорядні принципи, що в сумі дасть можливість глибшого й ширшого пізнання досліджуваної проблеми. Також потрібно звернути увагу й на полярні принципи у психології під час наукового дослідження, щоб чіткіше розуміти та оцінювати природу людини, зокрема на такі: свобода – детермінізм; раціональність – ірраціональність; холізм – елементалізм; конституціоналізм – інвайроменталізм; змінність – незмінність; суб'єктивність – об'єктивність; проактивність – реактивність; гомеостаз – гетереостаз; пізнаваність – непізнаваність.

Самостійна робота 3

Тема: Методи психологічних досліджень

План

1. Класифікація та особливості методів психології.
2. Аналіз неекспериментальних психологічних методів.
3. Особливості експериментальних методів психологічного дослідження.

Методичні вказівки

Загалом, методи психологічних досліджень можна класифікувати за різними критеріями: теоретичні; експериментальні; неекспериментальні; діагностичні; організаційні тощо. Але деякі науковці пропонують й свої класифікації методів

психологічного дослідження із певними уточненнями, що суттєво не впливає на загальну типологію. Доцільно студентам ознайомитися й з такими класифікаціями методів. Для практичного наукового психологічного дослідження, зокрема й під час написання магістерської дипломної роботи, студенти повинні глибоко вивчити зазначені у плані заняття методи психологічних досліджень, щоб чітко розуміти, які з них їм відібрати для дослідження їхньої теми магістерської роботи. Правильний вибір методів сприятиме усій повноті висвітлення тематичної науково-дослідницької проблеми і визначатиме як кінцевий результат, так і оцінювання дипломного дослідження. Поле методів у психології доволі широке, це, зокрема такі методи психологічного дослідження: спостереження, які необхідно детально вивчати, щоб знати, які методи можна застосовувати для ефективного інтроспекція, анкетування, інтерв'ювання, метод вивчення продуктів діяльності, біографічний метод, монографічний метод, експериментальні методи, математичні та статистичні методи. Кожен із зазначених методів має свої особливості та властивості наукового дослідження визначеної теми магістерської роботи. Тому методи, це – інструменти для розкриття наукової проблеми і від їхнього правильного підбору залежить не тільки ефективність результатів дослідження, а, навіть, час на його проведення.

Самостійна робота 4

Тема: Інформація, її особливості та джерела для реалізації наукових досліджень

План

1. Короткий аналіз основних джерел інформації.
2. Методика пошуків інформації через бібліотечні каталоги.
3. Прийоми опрацювання наукових джерел інформації.

Методичні вказівки

Згідно теми важливо добре знати чим є інформація, зокрема наукова, та які її основні завдання, так як це важливо для процесу науково-дослідницької роботи, особливо, коли йдеться про накопичення фактичного та інших

матеріалів. Загалом, основними джерелами наукової інформації є: монографії, збірники, періодичні видання, навчальна література, надруковані документи, довідково-інформаційні фонди, довідково-пошукові апарати, інформаційні ресурси спільного користування тощо, тому необхідно знати їхнє наповнення, тобто, що входить до них. Але без знань галузей інформації, їхньої тематичної спрямованості, вийти на джерела інформації неможливо – це буде блукання в лісі. Тому тематичність галузей інформації, її знання, є направляючим вектором до джерел інформації, які, окрім того, ще поділяються на первинні та вторинні.

Загалом, в процесі підготовки та проведення наукового дослідження є такі етапи, зміст яких необхідно глибоко знати: етап накопичення наукової інформації; формування теми, мети і завдання дослідження та визначення проблеми, обґрунтування об'єкту і предмету, мети, головних завдань, гіпотези дослідження; теоретичне дослідження; проведення експерименту, опитування та інших методів емпіричного і теоретичного досліджень, необхідність у яких впливає (більшим чи меншим чином) із теми, мети і завдань дослідження; оформлення результатів НД, висновків, рекомендацій, наукової новизни та практичної значущості. Для отримання джерел інформації використовують інформаційно-пошуковий апарат бібліотек, зокрема таку інформаційно-пошукову мову (ІПМ) як універсальну десяткову класифікацію (УДК), на яку з другого півріччя 2017 року почали переходити усі бібліотеки України і яка використовується у країнах Заходу, а, натомість бібліотечно-бібліографічну класифікацію (ББК) вже не використовують в нашій країні, вона залишилася тільки в деяких пост-радянських республіках. Тому треба знати кодові позначення УДК для ефективного інформаційного пошуку та, зрештою, для оформлення своїх наукових робіт. Але основою інформаційно-пошукового апарату бібліотек є каталоги, головними із яких є алфавітний і систематичний. У зв'язку з цим треба вміти ними ефективно користуватися. Окрім того, інформацію можна отримати через Internet із WEB – сторінок, але слід зазначити, що у відношенні до такого джерела інформації, виникають сумніви щодо її достовірності, а тому необхідно у процесі вивчення даної навчальної теми звернути увагу на недоліки WEB, а також на техніку і методику опрацювання

писемних джерел, на практичні прийоми, щоб зекономити час та правильно оформити наукове дослідження згідно нових вимог.

Самостійна робота 5

Тема: Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами

План

1. Аналіз технологічних циклів наукового дослідження.
2. Правила і приклади складання та оформлення бібліографічного опису.
3. Методика пошуку наукової інформації в мережі Internet.

Методичні вказівки

Дана тема вимагає глибокого вивчення технології і логіки наукового дослідження, а також його технологічних циклів, зокрема: формулювання теми НД та розробки робочої гіпотези; визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження; виконання теоретичних і прикладних НД; оформлення виконаної науково-дослідної роботи, а за необхідності, й звіту про її виконання.

Щодо формування теми НД, то необхідно мати на увазі, що формування її, як свідчить досвід, проходить у два етапи: перший – примірний, чорновий чи робочий, а другий – конкретизований, остаточний, який загалом, із незначними уточненнями, впливає із кінцевого, завершального змісту наукового дослідження. Подібного бажано уникати під час формулювання розділів і підрозділів при розробці проблеми дослідження. А далі в процесі дослідження необхідно дотримуватися певних вимог, а саме, що тема має бути актуальною, вирішувати нове наукове завдання, бути значущою та відповідати відповідному профілю науковця чи наукового колективу. Також необхідно знати, що при формулюванні теми дослідник створює припущення, тобто робочу гіпотезу, яка є головним методологічним інструментом, що організовує процес дослідження й визначає його логіку, так як головне завдання гіпотези – розкрити ті об'єктивні зв'язки та співвідношення,

що є визначальними для досліджувального явища чи процесу. Окрім того, слід добре розуміти такі елементи процесу дослідження як: мета, повідомлення, запис прочитаного, виписка, анотація, конспект джерел або їхні копії, що сприятиме аналітичному огляду літератури і джерел із теми дослідження, а також правильному формулюванню об'єкта, предмета і завдань дослідження. Вміти оформляти звіт про виконану НДР, який повинен складатись із трьох частин: вступної, основної і додатків та знати їхні структурні елементи і яким текстом вони заповнюються.

Та слід зазначити, що будь-яка наукова робота повинна супроводжуватися бібліографічними списками використаних джерел і літератури, тому треба вміти правильно складати бібліографічний опис, який являє собою сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину чи групу документів, котрі наведені за певними правилами і достатні для загальної характеристики та ідентифікації видання чи архівного документа. Знати із яких зон складається бібліографічний опис, а зони – із відповідних елементів бібліографічного опису, наприклад, знаків передписаної пунктуації, відомостями про видання, зони вихідних даних, відомостями про обсяг документа і т.п., та вміти правильно їх оформити. Також потрібно добре знати правила бібліографічного опису окремих видів документів, щоб без їхнього порушення оформити бібліографічний опис у науковій роботі – для цього у тексті лекції даної теми наведені відповідні приклади, які є обов'язковою вимогою, в тому числі й для джерельної інформації із мережі Internet, приклади оформлення якої також є в тексті лекції.

Самостійна робота 6

Тема: Особливості організації та проведення наукового психологічного дослідження

План

1. Наукові підходи та етапи у методології психології.
2. Методи зведення дослідних даних та подання результатів.

3. Форми оформлення результатів дослідження.
4. Письмове оформлення наукової праці: мова і стиль.
5. Принципи академічної доброчесності в процесі психологічного дослідження.

Методичні вказівки

Важливо, щоб студенти у магістерській дипломній роботі, перш, ніж до неї приступити, вияснили, які існують ознаки наукового підходу до вирішення проблеми психологічного дослідження згідно обраної чи визначеної теми. У психологічному дослідженні є загальні правила (принципи), дотримання яких обов'язкове для отримання достовірного матеріалу, а також є логічні етапи (від поставленої наукової проблеми до висновків). І у цьому контексті головним принципом є принцип об'єктивності.

Етапи психологічного дослідження необхідно досконало вивчити і зрозуміти їхню логічну методологічну послідовність із усіма необхідними аспектами процесу дослідження: від об'єкта і предмета, мети, гіпотези та завдань до формулювання висновків і визначення сфери застосування. Тому необхідно знати, що таке гіпотеза, яка займає центральне місце в дослідженні і є конкретною формою наукового передбачення, яку висловлюють у вигляді припущення, щоб пояснити таким чином явища чи процеси, які вивчаються. Так, гіпотеза магістерського дослідження з психології – це зроблене на основі детального критичного і пізнавального аналізу відповідних наукових джерел, власних розміркувань і спостережень припущення про основні напрями і етапи розв'язання конкретної (вибраної) наукової проблеми. Зазначене студентам важливо розуміти, бо це – старт для спринтерської чи марафонської дистанції психологічного дослідження. Також, важливо підібрати найефективніші методи для проведення дослідження. Окрім того, для оброблення результатів дослідження необхідно правильно застосовувати різні статистичні, табличні й графічні методи та згідно методологічних вимог їх правильно оформляти, на що також слід звернути увагу.

Формою узагальнення результатів дослідження може бути усний виклад або друкована праця. Магістерська праця під час її захисту включає одне й друге.

Усний виклад та друковані праці (реферат, наукова стаття, автореферат, науковий звіт, дисертація, монографія) мають свою логіку побудови та певні особливості.

Важливе значення в оформленні тієї чи іншої наукової праці має мова і стиль викладу її змісту. Тому студентам необхідно уважно вивчити основні вимоги і прийоми щодо цих аспектів, бо письмове оформлення наукової праці вимагає точності й виразності відображення думок дослідника, у нашому випадку – потенційного магістра. Доречно, звернути увагу на термінологію, рубрикацію тексту, абзаци, розділи і підрозділи, методичні прийоми фразеологію, надмірності у вживанні іншомовних слів тощо.

У контексті вимог щодо академічної доброчесності в процесі наукових психологічних досліджень, то студентам під час написання магістерської роботи обов’язково потрібно знати основні аспекти Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу, яке діє в ТНТУ ім. Івана Пулюя від 01.11.2019 року, а саме: принципи та фундаментальні цінності академічної доброчесності; види порушень академічної доброчесності; попередження проявів академічної доброчесності; академічну відповідальність учасників університетської спільноти за порушення академічної доброчесності; функції комісії з академічної доброчесності, щоб дотримуватися норм цього Положення.

Самостійна робота 7

Тема: Методика підготовки, написання, оформлення і захисту магістерської дипломної роботи

План

1. Основні положення.
2. Методика процесу виконання дипломної магістерської роботи.
3. Підготовка і процедура захисту магістерської дипломної роботи.

Методичні вказівки

Тема розкриває всі елементи щодо підготовки, процесу виконання і оформлення такої конкретної і обов’язкової для студентів науково-дослідної

роботи як магістерська дипломна. Успішне виконання НДР перш за все спирається на добрі знання курсу «Методологія та організація наукових досліджень з психології», його методологічної і методичної бази. Загалом, це виконання здійснюється у кілька етапів: формується тема і мета; проводиться загальне ознайомлення із літературними джерелами, дотичними до теми, складається короткий план-проспект дослідження і загальний календарний план виконання НДР.

Магістерська дипломна робота – це кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання студента у вузі і є самостійною творчою роботою, яка носить, у нашому контексті, психологічний зміст дослідження, відбиває рівень теоретичних знань і практичних навичок випускника, його здатність до професійної діяльності як фахівця. Загалом, у більшості випадків дипломна робота є поглибленою розробкою теми курсової чи бакалаврської роботи студента-випускника. Успішний захист дипломної роботи є підставою для присвоєння випускнику ЕКом кваліфікації відповідно до чинного «Переліку кваліфікацій» розробленого МОН України та видання йому державного документа про вищу освіту. Основними завданнями виконання магістерської дипломної роботи є: закріплення та поглиблення теоретичних знань та набуття умінь самостійного вирішення конкретних завдань у різних галузях народного господарства, освіти, виховних закладах різноманітного профілю, силових структурах, центрах психологічно-соціальної реабілітації та допомоги тощо; набуття умінь самостійного аналітичного опрацювання та обґрунтування конкретних психологічних проблем у вищеперелічених установах; розвиток умінь студентами самостійно систематизувати та аналізувати літературу з теми, оволодіння методикою досліджень узагальнень та логічного викладу матеріалу. Відповідно до цих загальних завдань, студент повинен ґрунтовно розкрити усі технологічні елементи дипломної роботи згідно із відповідними вимогами та процесом підготовки, написання і оформлення її, а також вивчити своєрідну методику підготовки та процедури захисту магістерської дипломної роботи.

Термінологічний словник

А

Автореферат (науковий реферат)

коротке викладання автором змісту наукового дослідження, дисертаційної роботи перед поданням її до захисту.

Аксіоматичний метод

засіб побудови наукової теорії, при якому без доведення приймаються деякі твердження (аксіоми), а потім використовуються для доведення інших тверджень (теорем) за логічними правилами.

Аналіз

метод пізнання, який дає змогу поділити предмет на частини з метою його детального вивчення.

Б ББК

бібліотечно-бібліографічна класифікація.

Брошури

періодичне видання обсягом від 4 до 48 сторінок.

В

Вторинна інформація

Результат аналітичної обробки та публікації інформації з теми дослідження (це опубліковані документи, огляд інформації з теми).

Вчений

фізична особа, яка проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження з метою здобуття наукових та (або) науково-технічних результатів.

Г

Геуристика

уміння шукати, знаходити і накопичувати історичні джерела, які є носіями інформації про факти минулого.

Гіпотеза

наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або

причин, які зумовлюють даний наслідок. Розрізняють нульову, описову (понятійно-термінологічну), пояснювальну, основну робочу і концептуальну гіпотези.

Головні етапи НД – (наукового дослідження)

виникнення ідеї, формулювання теми; формування мети та завдань; висунення гіпотези, теоретичні дослідження; проведення експерименту, узагальнення наукових фактів і результатів; аналіз та оформлення НД; впровадження та визначення ефективності НДР.

Дедукція

умовивід, у якому висновок про деякий елемент множини робиться на основі знання про загальні властивості всієї множини. Змістом дедукції є застосування загальних наукових положень при дослідженні конкретних явищ, одиничних, окремих його варіантів.

Дипломна робота

кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання студента у вищому закладі освіти.

Довідково-інформаційний фонд

сукупність упорядкованих первинних документів для задоволення інформаційних потреб.

Довідково-пошуковий апарат

сукупність упорядкованих вторинних документів, створюваних для пошуку першоджерел.

Доповідь

документ, у якому викладаються певні питання, даються висновки, пропозиції. Є такі види доповідей: звітні, поточні, на теми НД.

Дослідник

людина, яка здійснює наукові дослідження.

Достовірність

достатня правильність, доказ того, що названий результат (закон, сукупність фактів) є істинним, правильним.

Е

Емпіричні завдання НД

вирішення дослідження за допомогою методів спостереження, експерименту, вимірювання, описування.

Економічна ефективність НД

характеризується вираженими у вартісних вимірах показниками економіїпраці в суспільному виробництві, сфері послуг, які отримано відвикористання результатів НДД.

З

Загальнонаукова методологія

використовується в переважній більшості наук і базується на загальнонаукових принципах дослідження: історичному, логічному, системному, моделюванні тощо.

Закон

внутрішній суттєвий зв'язок явищ, що зумовлює їх закономірнийрозвиток.

Збірник

видання, яке складається з окремих робіт різних авторів, присвячених одному напрямку, але з різних його галузей.

І

Індукція

вид висновку, який являє собою умовивід від часткового до загального, від окремих факторів до узагальнень, коли на основі знань про частини предметів класу робиться висновок про клас в цілому.

Інформативний реферат

коротке письмове викладання однієї наукової праці, що стисло висвітлюєїї зміст, акцентує увагу на нових повідомленнях.

Історичний метод

надає можливість для всебічного дослідження явищ і подій у хронологічній послідовності, щоб відкрити їх внутрішні зв'язки та закономірності розвитку.

К

Класифікація

система супідрядних понять у будь-якій області знання і людської діяльності, система, яка використовується як засіб для встановлення зв'язків і точного орієнтування у всій багатобарвності сформованих понять і відповідних до них груп (класів) об'єктів.

Книга

неперіодичне книжкове видання обсягом понад 48 сторінок.

Колоквіум

форма колективних зустрічей під час яких проходить обмін думками учених різних напрямів, тобто це дискусії, але є офіційні доповідачі.

Концептуальність

визначення змісту, суті, смислу того, про що йдеться.

Конференція

найпоширеніша форма обміну інформацією за певною тематикою, на якій присутні доповідачі і слухачі та проходить обговорення доповідей і виступів почасти у формі дискусії.

Курсова робота

є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, виконується на кожному курсі з певної дисципліни або з двох-трьох дисциплін одного спрямування.

Л

Логічний метод

на основі опрацювання, критичного аналізу і формулювання своїх пропозицій дослідник розвиває існуючі теоретичні уявлення або висуває нові теоретичні припущення.

М

Мета класифікації наук

полягає у розкритті взаємних зв'язків між науками на основі визначених принципів і вираження цих зв'язків у вигляді логічно аргументованого розташування у різних

формах, групах, схемах, таблицях. Загально, науки поділяються на фундаментальні та прикладні.

Мета наукового дослідження

всебічне, об'єктивне і ґрунтовне вивчення явищ, процесів, їх характеристик, зв'язків на підставі розроблених у науці принципів і методів пізнання, а також отримання корисних для діяльності людини результатів, упровадження їх у виробництво для підвищення його ефективності.

Метод

в найбільш загальному випадку означає засіб досягнення мети, спосіб дослідження явища, який визначає планомірний підхід до їх наукового пізнання та встановлення істини.

Методологія

це концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища.

Метод ідеалізації

мислене конструювання об'єктів, яких немає в дійсності, або які практично нездійсненні.

Метод імплікаційних шкал

наочна форма виміру та оцінки отриманих даних, які градуються за кількістю або інтенсивністю ознак.

Метод дослідження

спосіб застосування старого знання для здобуття нового знання. Є засобом отримання наукових фактів.

Метод абстрагування

уявне відвернення від неістотних, другорядних ознак предметів і явищ, зв'язків і відношень між ними та виділення декількох сторін, які цікавлять дослідника.

Метод формалізації

вивчення різноманітних об'єктів шляхом відображення їхньої структури в знаковій формі за допомогою штучних мов, наприклад, мовою математики.

Метод сходження від абстрактного до конкретного

одна з форм наукового пізнання. Згідно з цим методом мислення бере свій початок від конкретного в дійсності до абстрактного в мисленні і від нього – до конкретного в мисленні.

Методологія наукового пізнання

вчення про принципи, форми і способи науково-дослідної діяльності.

Методологія психології

система принципів і способів організації та побудови теорії та практики психологічних наук, їх галузей, а також вчення про цю систему, яке є «корінням» дерева психологічної науки.

Метод експертних оцінок

використовується для отримання змінних емпіричних даних, проводять спецгрупи експертів.

Метод факторний аналіз

дає можливість встановити багатомірні зв'язки змінених величин за кількома ознаками.

Метод вимірювання

процедура визначення числового значення певної величини за допомогою одиниці виміру.

Метод узагальнення

логічний процес переходу від одиничного до загального чи від менш загального до більш загального знання.

Метод порівняння

процес зіставлення предметів або явищ дійсності з метою установлення схожості чи відмінності між ними, а також знаходження загального, притаманного, що може бути властивим двом або кільком об'єктам дослідження.

Метод спостереження

систематичне, цілеспрямоване, спеціально організоване сприймання предметів і явищ об'єктивної дійсності, які виступають об'єктами дослідження.

Методика дослідження

система правил використання методів, прийомів та способів для проведення будь-якого дослідження.

Метод опитування

дає змогу отримати як фактичну інформацію, так і оцінні дані, проводиться в усній або письмовій формі: анкетуванням, інтерв'юванням, тестуванням.

Метод експеримент

апробація знання досліджуваних явищ в контрольованих або штучностворених умовах.

Метод кореляційний аналіз

процедура для вивчення співвідношення між незалежними змінними.

Моделювання

непрямий, опосередкований метод НД об'єктів пізнання, який ґрунтується на застосуванні моделі як засобу дослідження. Суть моделювання полягає в заміщенні досліджуваного об'єкта іншим, спеціально для цього створеним.

Монографія

наукова праця, присвячена глибокому викладу матеріалу в конкретній, зазвичай вузькій галузі науки і яка містить повне й вичерпне дослідження якоїсь проблеми чи теми. Має обсяг не менше 50 с. машинописного тексту.

Н

Нарада

форма колективних контактів учених і фахівців одного наукового спрямування.

Навчальний посібник

навчальне видання, що частково чи повністю замінює або доповнює підручник та офіційно затверджене як такий вид видання.

Надруковані документи

дисертації, звіти про науково-дослідну роботу, окремі праці.

Наука

сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення.

Наукова інформація

логічна інформація, яка отримується в процесі пізнання, адекватно відображає закономірності об'єктивного світу і використовується в суспільно-історичній практиці.

Науковець

це той, хто має відношення до науки, виробляє нові знання, є спеціалістом у певній галузі науки.

Наукова ідея

інтуїтивне пояснення явища (процесу) без проміжної аргументації, без усвідомлення всієї сукупності зв'язків, на основі яких робиться висновок.

Науково-інформаційна діяльність

сукупність дій, спрямована на задоволення потреб громадян, юридичних осіб і держави, що полягає в її збиранні, аналітико-синтетичній обробці, фіксації, зберіганні, пошуку і поширенні.

Наукова доповідь

публічно виголошене повідомлення, розгорнутий вигляд певної наукової проблеми, одна із форм оприлюднення результатів НР (наукової роботи).

Наукове дослідження (НД)

цілеспрямоване пізнання, результати якого виступають як система понять, законів і теорій. Здійснюється з метою одержання наукового результату.

Наукова діяльність

інтелектуальна творча діяльність, спрямована на здобуття і використання нових знань.

Наукова концепція

система поглядів, теоретичних положень, основних думок щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною ідеєю.

Наукова монографія

науково-дослідницька праця, предметом якої є вичерпне узагальнення

теоретичного матеріалу з наукової проблеми або теми з критичним його аналізом, визначенням вагомості, формулюванням нових наукових концепцій; наукова праця, яка є засобом висвітлення основного змісту дисертації і однією з основних публікацій за темою дослідження (обсяг – понад 10 обліково-видавничих аркушів, наявність рецензій двох докторів наук за відповідною спеціальністю, рекомендація вченої ради, тираж – неменше 300 примірників, наявність ISBN).

Наукова стаття

один із видів публікацій, в якій подаються проміжні або кінцеві результати, висвітлюються конкретні окремі питання за темою дослідження, фіксується науковий пріоритет автора, робить її матеріал надбанням фахівців. Обсяг 0,5–0,7 авт. арк.

Науковий метод

спосіб пізнання явищ дійсності в їх взаємозв'язку та розвитку, спосіб досягнення поставленої мети і завдань дослідження і відповідає на запитання: «Як пізнавати?».

Науковий працівник

вчений, який за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно займається науковою, науково-технічною або науково-педагогічною діяльністю та має відповідну кваліфікацію підтверджену результатами атестації.

Науково-прикладний результат

нове конструктивне або технологічне рішення, експериментальний зразок, закінчене випробування, яке впроваджене або може бути впроваджене у суспільну практику.

Науково-технічна ефективність НД

характеризує приріст нових наукових знань, призначених для подальшого розвитку науки і техніки.

Наукова публікація

доведення інформації до громадськості за допомогою преси, радіомовлення, телебачення, Інтернету, розміщення в різних виданнях (газетах, журналах, книгах, підручниках).

Науковий результат

нове знання, здобуте в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі наукового звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття.

Науковий факт

подія чи явище, яке є основою для висновку або підтвердження; елемент, який лежить в основі наукового пізнання, відображає об'єктивні властивості процесів та явищ, новизну, точність та об'єктивність і достовірність.

Наукові питання

дрібніші наукові завдання, які належать до конкретної галузі наукового дослідження.

Наукознавство

спеціальна дисципліна, яка вивчає закономірності функціонування та розвитку науки, структури і динаміки наукового знання та наукової діяльності, взаємодію науки з іншими соціальними інститутами і сферами матеріального і духовного життя суспільства.

О

Об'єкт дослідження

те, на що спрямована пізнавальна діяльність дослідника. Це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження.

Основна характеристика фундаментальних досліджень

це їхня теоретична актуальність, новизна, концептуальність, доказовість, перспективність і можливість запровадження результатів у практику.

Підручник

навчальне видання, що містить систематизований виклад змісту навчальної дисципліни, відповідає програмі та офіційно затверджений як такий вид видання.

Періодичні видання

журнали, бюлетені та інші видання з різних галузей науки і техніки.

Первинна інформація

вихідна інформація, яка є результатом безпосередніх соціологічних

експериментальних досліджень, вивчення практичного досвіду (це фактичні дані, зібрані дослідником, їх аналіз і перевірка).

Понятійний апарат

сукупність основних понять

Поняття

думка, відбита в узагальненій формі. Воно відбиває суттєві й необхідні ознаки предметів та явищ, а також взаємозв'язки.

Предмет дослідження

досліджувані з певною метою властивості, характерні для наукового пізнання, визначення певного «ракурсу» дослідження як припущення про найсуттєвіші для вивчення обраної проблеми характеристики об'єкта. Під предметом розуміється те, що знаходиться в межах об'єкта і завжди співпадає з темою дослідження.

Прикладні науки

їхні завдання полягають у розробці на базі досягнень фундаментальних наук не лише конкретних пізнавальних, але й прикладних проблем, їхні результати мають безпосереднє практичне завдання.

Принцип

найабстрактніше визначення ідеї; правило, що виникло в результаті об'єктивно осмисленого досвіду.

Р

Реферат

короткий виклад змісту одного або декількох документів з певної теми.

С

Симпозіум

напівофіційна бесіда за завчасно підготовленими доповідями, а також виступами експромтом.

Синтез

метод з'єднання окремих частин чи рис предмета в єдине ціле.

Соціальна ефективність НД

виявляється в підвищенні життєвого рівня людей, розвитку охорони здоров'я,

культури, науки і освіти, поліпшення екологічних умов.

Спеціальні випуски технічних видань

документи інформаційного, рекламного плану, аналітичні, статистичні дані з проблем.

Структурно-генетичний аналіз і синтез

спосіб найглибшого проникнення в сутність об'єкта, при цьому поглиблено вивчають причинно-наслідкові зв'язки.

Суб'єкти наукової діяльності

вчені, наукові працівники, наукові-педагогічні працівники, наукові установи, наукові організації, вищі навчальні заклади III-IV рівні акредитації тощо.

Судження

думка, в якій за допомогою зв'язку понять стверджується або заперечується що-небудь.

Т

Теоретичні завдання НД

вивчення і виявлення причин, зв'язків, залежностей, які дозволяють встановити поведінку об'єкта, визначити і вивчити його структуру, характеристику на основі розроблених у науці принципів і методів пізнання.

У

УДК

універсальна десяткова класифікація.

Умовивід

розумова операція, за допомогою якої з певної кількості заданих суджень виводиться інше судження, яке певним чином пов'язане з попереднім.

Ф

Фундаментальні науки

мають на меті пізнання матеріальних основ, об'єктивних законів руху і розвитку природи, суспільства і мислення як таких, що не мають можливого практичного застосування, тобто це т.зв. «чисті» науки.

Філософська або фундаментальна методологія

система діалектичних методів, які є найзагальнішими і діють на всьому полі

наукового пізнання, конкретизуючись і через загальнонаукову, і через часткову методологію.

Ц

Цитати

дослівний уривок твору, чийсь вислів, що органічно вписується в текст наукової роботи як підтвердження чи заперечення певної думки.

Ч

Частково-наукова методологія

сукупність специфічних методів кожної конкретної науки, які є базою для вирішення дослідницької проблеми.

Запитання для заліку

1. Дайте визначення поняття «наука»?
2. Що є основною метою науки?
3. Що таке наукова діяльність і які її етапи?
4. Які є види наукової діяльності та коротко розкрийте їхній зміст?
5. Висвітліть розвиток наукових знань в античний період.
6. Розкрийте зміст науково-філософської системи Аристотеля.
7. Висвітліть основні вектори системи наукових досліджень в добу Відродження.
8. Розкрийте періоди розвитку науки у XV–XXI століттях.
9. Які визначні наукові відкриття і винаходи українських вчених вам відомі? Наведіть приклади та їхнє застосування у суспільній практиці.
10. Які основні аспекти державної політики України з наукової та науково-технічної діяльності?
11. Якими нині є пріоритетні напрямки прикладних наукових досліджень для України?
12. Якими у наш час є пріоритетні психологічні методи для теоретичних досліджень і суспільної практики в Україні?
13. Які головні інституції в Україні здійснюють державне регулювання і управління розвитком науки?
14. Дати визначення поняття «наука» та пояснити його на конкретному прикладі.
15. Охарактеризувати соціальні функції науки.
16. Розкрити ознаки науки.
17. Що таке наукознавство і які його основні ознаки?
18. Що таке наукова ідея і які її види?
19. Що таке гіпотеза і які її види?
20. Дати визначення таким поняттям як «закон», «судження», «умовивід» та навести приклади до них.
21. Що таке наукова концепція, концептуальність, принцип, поняття та навести приклади до них?
22. Що таке науковий факт, методологія і метод дослідження?
23. Дати визначення поняття «наукова діяльність» і розкрити її види.
24. Дати визначення поняттям: «наукове дослідження», «науковий результат», «науково-прикладний результат».
25. Що належить до основних результатів наукових досліджень?
26. Хто є суб'єктами наукової діяльності і дати їм визначення.
27. Охарактеризуйте етапи історії класифікації наук.
28. Що таке класифікація наук і яка її мета?
29. Висвітлити підходи щодо проблеми класифікації наук.
30. На які групи поділяються науки?

31. До якого класу (підрозділу) у класифікації наук відноситься психологія? Аргументуйте відповідне пояснення.
32. Висвітліть рекомендації, яких необхідно дотримуватися на початковій стадії дослідження, зокрема під час накопичення й опрацювання фактів.
33. Дайте визначення поняття «наукове дослідження».
34. Що є метою наукового дослідження?
35. Розкрийте зміст фундаментальних і прикладних НД.
36. Дайте визначення поняттям «об'єкт дослідження» і «предмет дослідження».
37. Яка відмінність між емпіричними і теоретичними завданнями НД?
38. Розкрийте класифікацію наукових знань за ознаками.
39. Висвітліть головні етапи НД.
40. Які основні завдання і напрями НДР здійснюються студентами у вузі?
41. Розкрийте етапи НДР студентів, у т. ч. в процесі написання магістерської дипломної роботи.
42. Охарактеризуйте види ефективності НДР.
43. Дайте визначення поняттям «ідея» і «нова ідея».
44. Що таке методологія?
45. Дайте визначення методології науки.
46. Розкрийте дефініцію методології психології.
47. Що таке методика?
48. Які функції виконує методологія?
49. Висвітліть три види методології?
50. Що таке метод і науковий метод?
51. Охарактеризуйте поняття «методика дослідження».
52. На які групи поділяються методи дослідження?
53. Розкрийте методи емпіричного дослідження.
54. Висвітліть методи теоретичного дослідження.
55. Охарактеризуйте методи дослідження на емпіричному і теоретичному рівнях.
56. Дайте визначення понять «інформація», «наукова інформація» та які її основні ознаки?
57. Перелічіть та поясніть основні джерела науково-технічної інформації.
58. Які є галузі інформації?
59. Висвітліть головні етапи підготовки та проведення НД.
60. На які групи поділяється наукова інформація?
61. Розкрийте зміст первинної і вторинної інформацій.
62. Що таке достовірність та які є групи методів її доказу?
63. Висвітліть, загально, інформаційно-науковий апарат бібліотек.
64. Охарактеризуйте, загально, УДК.
65. Розкрийте відмінності бібліотечних каталогів.

66. Які недоліки інформаційних WEB – сторінок?
67. Висвітліть етапи вивчення наукових джерел інформації.
68. Поясніть техніку, методику і прийоми ефективного опрацювання наукових джерел інформації і правильного оформлення НДР.
69. Процеси наукового дослідження. Загальна характеристика.
70. Формулювання теми наукового дослідження.
71. Постановка проблеми наукового дослідження.
72. Визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження.
73. Виявлення і ознайомлення з основними літературними та архівними джерелами.
74. Методологія теоретичних досліджень.
75. Бібліографічний апарат наукових досліджень.
76. Наукова інформація та способи її пошуку.
77. Пошук інформації за ключовим словом.
78. Комп'ютер як інструмент науково-дослідної роботи.
79. Пошук інформації в процесі наукової роботи. Загальна характеристика.
80. Поняття «інформаційний пошук». Етапи інформаційного пошуку.
81. Визначення теми інформаційного пошуку, а також його хронологічних мовних та географічних меж.
82. Джерела пошуку інформації, їх класифікація.
83. Джерела первинної та вторинної інформації.
84. Характеристика масиву інформаційних матеріалів.
85. Пошук інформації, його етапи.
86. Бібліографічний пошук інформації з суспільних наук, в т. ч. із психології.
87. Пошук бібліографічної інформації в каталогах і картотеках.
88. Електронні засоби пошуку інформації.
89. Чим є магістерська дипломна робота?
90. Які основні завдання виконання дипломної магістерської роботи?
91. Що повинен уміти студент при виконанні магістерської дипломної роботи?
92. Якими є загальні вимоги до магістерської дипломної роботи?
93. Якою має бути структура магістерської дипломної роботи?
94. Які елементи наповнюють підготовчий етап магістерської дипломної роботи?
95. Яким змістом повинні бути наповнені вступ, основна частина і висновки магістерської дипломної роботи?
96. Розкрийте оформлення списку використаних джерел.
97. Як оформлюються ілюстрації, таблиці, формули і додатки до магістерської дипломної роботи?
98. Висвітліть підготовку і процедуру захисту дипломної роботи.
99. Що таке наукова публікація та які її головні функції?

100. Розкрийте групи науково-дослідних видань.
101. Яких необхідно дотримуватися вимог щодо видавничого оформлення видання?
102. Охарактеризуйте типи наукових монографій.
103. Висвітліть методичну структуру наукової статті.
104. Розкрийте методологію тез статті і тез доповіді.
105. Висвітліть методичний зміст видів рефератів.
106. Охарактеризуйте методику написання рецензії, анотації, відгуку.
107. Розкрийте методичний зміст наукової доповіді.
108. Висвітліть методичні вимоги до підручника і навчального посібника.
109. Охарактеризуйте методичні прийоми викладу наукового матеріалу.
110. Яким методичним вимогам повинен відповідати рукопис НДР?
111. Як оформлюються наукові результати і звіт НДР?
112. Які є усні форми впровадження НДР?

ОРІЄНТОВАНІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

1. Що таке наука?
 - а) процес трудової діяльності;
 - б) розвиток суспільства;
 - в) загальноосвітня норма;
 - г) загально прийнятий постулат.
2. Що таке аргумент:
 - а) підстава, доказ;
 - б) основні думки;
 - в) закономірний розвиток;
 - г) формулювання теорій.
3. Дуже трудомісткий і складний процес, який потребує постійної високої напруги, праці з натхненням – це:
 - а) наукове пізнання;
 - б) формування мети;
 - в) науково-дослідницька діяльність;
 - г) розвиток науки.

4. Як поділяються наукові дослідження за цільовим призначенням до потреб:
- а) теоретичні та практичні;
 - б) прикладні та практичні;
 - в) фундаментальні та прикладні;
 - г) прості та складні.
5. Узагальнення – це:
- а) апробація знання досліджуваних явищ в контрольованих або штучно створених умовах;
 - б) процес зіставлення предметів або явищ дійсності з метою установлення схожості чи відмінності між ними, а також знаходження загального, притаманного, що може бути властивим двом або кільком об'єктам дослідження;
 - в) процедура визначення числового значення певної величини за допомогою одиниці виміру;
 - г) логічний процес переходу від одиничного до загального чи від менш загального до більш загального знання, а також продукт розумової діяльності, форма відображення загальних ознак і якостей об'єктивних явищ.
6. Процеси абстрагування в системі логічного мислення тісно пов'язані з іншими методами дослідження і передусім з:
- а) індукцією і дедукцією;
 - б) моделюванням;
 - в) аналізом і синтезом;
 - г) методом ідеалізації.
7. Не можуть бути фізичними величинами:
- а) запах і смак;
 - б) електропровідність;
 - в) довжина;
 - г) маса.
8. Яка премія в галузі науки, літератури і міжнародної діяльності є найпрестижнішою в світі:
- а) Пулітцерівська;

- б) Нобелівська;
- в) Оскарівська;
- г) ООНівська.

9. До загальнонаукових методів не відносяться:

- а) теоретичні;
- б) часткові;
- в) емпіричні;
- г) емпірико-теоретичні.

10. Соціометрія (з лат. – суспільство, вимірюю) це –

а) метод соціальної психології (запропонований Дж. Морено), що дозволяє виразити кількісно графічно, структуру міжособистісних відносин у групі, виходячи з числа і характеру взаємних виборів її членів по визначеному соціометричному критерію;

б) наочне графічне чи схематичне зображення емоційної сторони міжособистісних відносин у групі; виміри проводяться за допомогою соціометричної техніки;

в) один з найбільш часто використовуваних статистичних показників, що характеризують центральну тенденцію у вибірці даних. Її обчислюють, розділивши суму всіх значень даних на число цих даних;

г) наука про суспільство як цілісну систему і про окремі соціальні інститути, процеси і стосунки особистості і суспільства.

11. Найбільш загальні, фундаментальні поняття, які розкривають суттєві властивості явищ дійсності, це:

- а) принципи;
- б) тлумачення;
- в) поняття;
- г) категорії.

12. Опубліковані на початку наукової конференції матеріали попереднього характеру, що містять виклад основних аспектів наукової доповіді – це:

- а) монографії;

- б) тези доповіді;
 - в) відгуки;
 - г) анотації.
13. Наукова праця, присвячена дослідженню однієї теми – це:
- а) монографія;
 - б) книга;
 - в) науковий реферат;
 - г) інформативний реферат.
14. При написанні наукової статті прізвище та ініціали автора розміщуються у:
- а) лівому верхньому куті;
 - б) правому верхньому куті;
 - в) лівому нижньому куті;
 - г) правому нижньому куті.
15. Слово «інформація» в перекладі з латинської мови означає:
- а) роз'яснення;
 - б) пояснення;
 - в) протидія;
 - г) синтез.
16. Підґрунтям інформації є:
- а) практика;
 - б) знання;
 - в) документація;
 - г) теорії.
17. Інформацію поділяють на:
- а) описову, релеративну, реферативну, сигнальну, структуровану;
 - б) оглядову, рефлексну, сигнальну, довідкову;
 - в) оглядову, релеративну, реферативну, сигнальну, довідкову;
 - г) операційну, реферативну, процесуальну, сигнальну, довідкову.
18. В кінці кожної роботи після висновків подається:
- а) список поставлених задач, які не є виконані;

- б) список номерів телефону;
- в) список використаних джерел;
- г) список уповноважених осіб.

19. Рекомендована кількість використаних джерел і літератури в курсовій роботі повинна містити не менше:

- а) 10;
- б) 25;
- в) 15;
- г) 20.

20. Найбільш поширена форма обміну інформацією за певною тематикою: одна частина доповідачів повідомляє певні наукові ідеї, результати дослідження, досвіду роботи, інша – більша частина є слухачами, сприймають інформацію, беруть участь в обговоренні – це:

- а) конференція;
- б) колоквиум;
- в) симпозіум;
- г) нарада.

ПЕРШОДЖЕРЕЛА ТА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. 3-є вид., перероб. і допов. К.: ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
2. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. К.: Кондор, 2003. 192 с.
3. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студ. курс., асп. і ад. / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учб. літ-ри, 2010. 352 с.
4. Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації/ уклад.: М. П. Гребенюк, Г. З. Шевчук. Луцьк : ВППО, 2019. 60 с.
5. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. К.: [Б.В.], 2003. 116 с.
6. Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс] – Електрон. дан. – К.: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>, вільний. Назва з екрану.
7. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень К.: РНКЦ «ДІНІТ», 2000. 259 с.
8. Стоцький Я. В. Методологія досліджень комплексної історії єпархій і монастирів УГКЦ на сучасному етапі. *Наук. зап. ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Сер. Історія.* 2014. Вип. 1. Ч. 3. С. 221 – 226.
9. Стоцький Я. В. Методологічні особливості дослідження полівекторної історії парафій, монастирів і єпархій УГКЦ. *Українське релігієзнавство.* 2015. № 71 – 72. С. 161 – 170.
10. Стоцький Я. В. Наука і релігія крізь призму діяльності лауреатів Нобелівської премії (за винятком нобеліантів Премії миру). *Наук. зап. ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Сер. Історія.* 2017. Вип. 1. Ч. 2. С. 92 – 100.
11. Стоцький Я. В. Науковий і організаційний внесок Івана Пулюя у перший повний україномовний переклад Біблії. *Народознавчі зошити.* 2022. № 3 (165). С. 647 – 656.
12. Стоцький Я. В. Вплив релігійної (конфесійної) ідентичності на сучасне

українське суспільство: психологічно-політологічний контекст. *Народознавчі зошити*. 2024. № 3 (177). С. 510 – 517.

13. Стоцький Я. В. Діяльність пізньопротестантських Церков у Західній Україні (1920-ті – 1991 рр.): політологічний аналіз конфесійних трансформацій: *монографія*. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2023. 273 с.
14. Стоцький Я. В. Застосування методу інтерв'ю для наукових досліджень студентів-психологів. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності*: зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 05 – 06 жовтня 2023 р.) / ред. кол.: Петровський О. М., Вітенко І. М. та ін. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. С. 268 – 270.
15. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.
16. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. 4-те вид., випр. і доп. К.: Знання, 2004. 307 с.

Додаткова

1. Герасін О. І. Електронні видання та Internet. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», кафедра природничих наук та інформатики. К.: Університет «Україна», 2010. 30 с.
2. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис : загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1- 2003, ГОТ). Видання офіційне. К. : Держспоживстандарт України, 2007. 124 с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної і видавничої справи).
3. Пастухов О. М. Авторське право в інтернеті. К.: Школа, 2004. 144 с.

Електронні ресурси

1. Сторінка курсу в A-Tutor, ID: URL:
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. Вернадського.
3. <http://www.lib.com.ua> – офіційний сайт Електронної бібліотеки.
4. <http://www.risu.ua> – офіційний сайт Релігійно-інформаційної служби України.

ЗМІСТ

Загальні методичні поради	3
Самостійна робота 1	
Наука як сфера людської діяльності	5
Самостійна робота 2	
Основні принципи психологічної науки для її методології та організації досліджень	6
Самостійна робота 3	
Методи психологічних досліджень	7
Самостійна робота 4	
Інформація, її особливості та джерела для реалізації наукових досліджень	8
Самостійна робота 5	
Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами	10
Самостійна робота 6	
Особливості проведення наукового психологічного дослідження	11
Самостійна робота 7	
Методика підготовки, написання, оформлення і захисту магістерської дипломної роботи	13
Термінологічний словник	15
Запитання для заліку	28
Орієнтовані тестові завдання кредитно-модульної системи	31
Першоджерела та навчальна література	36

ДЛЯ НОТАТОК

[illegible]

Навчально-методична література

Стоцький Я. В.

**Методичні вказівки
для самостійної роботи з курсу**

**МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПСИХОЛОГІЇ**

для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання

Комп'ютерне макетування, набір, верстка та коректура – Я. В. Стоцький

Формат 60x90/16. Обл. вид. арк. 1,46. Тираж 10 прим. Зам. № 3781.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя.

46001, м. Тернопіль, вул. Руська, 56.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4226 від 08.12.11.